

Sygn. akt III AUa 1883/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 września 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Irena Goik (spr.)
Sędziowie	SSA Jolanta Pietrzak SSA Marek Żurecki
Protokolant	Beata Gandyk

po rozpoznaniu w dniu 30 sierpnia 2012r. w Katowicach

sprawy z odwołania O. G. (O. G.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

przy udziale zainteresowanego T. J.

o objęcie ubezpieczeniami społecznymi i ustalenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne

na skutek apelacji ubezpieczonego O. G.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Katowicach z dnia 18 kwietnia 2011r. sygn. akt X U 122/11

oddala apelację.

/-/ SSA M.Żurecki/-/ SSA I.Goik/-/ SSA J.Pietrzak

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 1883/11

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 listopada 2010 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. stwierdził, że ubezpieczony T. J. osiągnął u płatnika składek Wydawnictwa (...) wł. O. G. oprócz wynagrodzenia z tytułu stosunku pracy przychód z tytułu umów cywilnoprawnych - umów autorskich

o przeniesienie autorskich praw majątkowych, który stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne. Organ rentowy ustalił, iż podstawa wymiaru składek ubezpieczonego T. J. wynosi za czerwiec 2007 roku 4.396,00 zł, za

lipiec 2007 roku 7.936,00 zł, za listopad 2007 roku 7.936,00 zł, za grudzień 2007 roku 12.936,00 zł, a na ubezpieczenie zdrowotne wynosi za czerwiec 2007 roku 4.012,48 zł, za lipiec 2007 roku 6.689,26 zł, za listopad 2007 roku 6.689,26 zł, za grudzień 2007 roku 10.903,76 zł.

W ocenie organu rentowego umowy zakwalifikowane jako umowy autorskie - o przeniesienie autorskich praw majątkowych są w rzeczywistości umowami o dzieło autorskie, a to rodzi obowiązek uiszczania składek na ubezpieczenie społeczne przez osobę zlecającą wykonanie dzieła.

Odwołanie od przedstawionej decyzji wniósł pełnomocnik O. G. prowadzącego działalność gospodarczą jako Wydawnictwo (...) skarżąc decyzję w całości i zarzucając jej naruszenie przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych w przedmiocie ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne oraz naruszenie art. 65 § 2 Kodeksu cywilnego

w przedmiocie zbadania umowy łączącej płatnika z ubezpieczonym jedynie na podstawie jej literalnego brzmienia bez uwzględnienia rzeczywistej woli stron.

W oparciu o wskazane zarzuty domagano się zmiany zaskarżonej decyzji przez ustalenie, że pan T. J. osiągnął u płatnika składek O. G. prowadzącego działalność gospodarczą jako Wydawnictwo (...) wyłącznie przychód z wynagrodzenia za pracę świadczoną na podstawie umowy o pracę i ustalenie podstawy wymiaru składek w oparciu o tę podstawę.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie akcentując jednocześnie, iż w niniejszej sprawie poza sporem pozostaje, że umowy, które organ rentowy kwalifikuje jako umowy o dzieło autorskie, zostały zawarte pomiędzy stronami związanymi jednocześnie stosunkiem pracy w rozumieniu art. 22 Kodeksu pracy.

Wyrokiem z dnia 18 kwietnia 2011 roku sygn. akt XU 122/11 Sąd Okręgowy Sąd Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach X Wydział Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Na podstawie zgromadzonego w toku postępowania materiału dowodowego, Sąd pierwszej instancji ustalił, że odwołujący się płatnik O. G. prowadzi działalność gospodarczą Wydawnictwo (...) w K.. Z dokonanych przez Sąd Okręgowy ustaleń wynika i ta okoliczność, że w okresie od dnia 2 kwietnia 2007 roku do dnia 30 kwietnia 2008 roku odwołujący się zatrudniał na podstawie umowy

o pracę zainteresowanego T. J. jako kierownika działu sprzedaży.

Do zakresu obowiązków pracowniczych wymienionego należała: telefoniczna sprzedaż produktów wydawnictwa, dystrybucja materiałów reklamowych, marketingowych i demonstracyjnych, sprzedaż powierzchni reklamowej, kierowanie działaniami zespołu handlowców, planowanie i organizowanie akcji reklamowych, promocji, zniżek, rabatów i inne czynności. Nadto ustalono, iż odwołujący zawarł

z zainteresowanym umowy: z dnia 4 kwietnia 2007 roku, w której autor zobowiązał się do zaprojektowania nowej szaty graficznej serwisu WWW oraz do jego comiesięcznej aktualizacji od maja do grudnia 2007 roku, z dnia 5 kwietnia 2007 roku, w której autor zobowiązał się do opracowania szaty graficznej /layout/ i wykonania katalogu reklamowego z wykorzystaniem zdjęć dostarczonych przez wydawnictwo,

z dnia 2 listopada 2007 roku, w której autor zobowiązał się do zaprojektowania nowej szaty graficznej serwisu WWW za pomocą oprogramowania Joomla, wykonania implementacji starej witryny do nowej szaty graficznej oraz comiesięcznej aktualizacji od stycznia do grudnia 2008 roku, z dnia 21 września 2007 roku, w której autor zobowiązał się do zaprojektowania i wykonania czterech reklam do czasopisma „(...)w pełnym kolorze, formacie A4. Nadto Sąd pierwszej instancji ustalił,

że jako właściciel Wydawnictwa (...) odwołujący zatrudnia 4 osoby, przy czym pracownicy uczestnicząc w działalności firmy wiedzą o konieczności wykonywania pewnych prac na rzecz wydawnictwa. T. J. podjął się dokonania zmian w stronie internetowej wydawnictwa (...) oraz jej comiesięcznej aktualizacji,

co było przedmiotem umowy o przeniesienie praw autorskich a ponieważ miał uzdolnienia graficzne wykonał również projekty reklam do czasopism.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd wyjaśniał, czy przychody z umów cywilnoprawnych zawartych pomiędzy odwołującym się - płatnikiem a jego pracownikiem - ubezpieczoną stanowią przychody z umowy o dzieło (autorskie) i tym samym stanowią podstawę wymiaru składek czy też - jak to wywodził pełnomocnik skarżącego - zawarte umowy traktowane winny być jako umowy o przeniesienie autorskich praw majątkowych i przychody z nich uzyskane nie stanowią podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne.

Stosownie do regulacji zawartej w art. 9 ust. 4b ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 roku

Nr 205, poz. 1585 z późn. zm.) osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, jeżeli umowa agencyjna, umowa zlecenia lub inna umowa o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, została zawarta z pracodawcą, z którym pozostają równocześnie w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonują pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostają w stosunku pracy.

Wedle art. 627 Kodeksu cywilnego przez umowę o dzieło przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia.

Na gruncie ustawy z dnia 4 lutego 1994 roku o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2006 roku Nr 90, poz. 631 z późn. zm.) obserwuje się często zjawisko przenikania się regulacji kodeksowej i autorsko-prawnej, a szeroko określony przedmiot praw autorskich (obejmujących m.in. utwory literackie, naukowe, kartograficzne, plastyczne, architektoniczne, muzyczne, sceniczne, audiowizualne, fotograficzne czy programy komputerowe) jest podstawą do wyodrębnienia - jako szczególnej kategorii - tzw. umów o dzieło autorskie.

Przenosząc powyższe regulacje na stan faktyczny rozpoznawanej sprawy, Sąd stwierdził, że sporne umowy zawarte pomiędzy odwołującym się a jego pracownikiem - zainteresowanym T. J. stanowią umowy o dzieło autorskie - zawarte bowiem zostały celem wykonania przez przyjmującego zamówienie określonego dzieła, przy jednoczesnym zawarciu w umowie postanowień dotyczących przeniesienia autorskich praw majątkowych do wykonanego dzieła.

Za taką oceną umów przemawia fakt, że zainteresowana jako pracownik skarżącego nie wykonywała takich dzieł dla innych podmiotów czy też dla nieokreślonego jeszcze odbiorcy, a jak to wynika z wyjaśnień skarżącego i zainteresowanej, podjęła się ich wykonania z uwagi na potrzeby swego pracodawcy. Powstanie autorskich praw majątkowych stanowiło następny skutek uprzedniego wykonania na rzecz dającego zamówienie - jednocześnie pracodawcy - określonego dzieła, dla potrzeb prowadzonego przez skarżącego wydawnictwa. Tym samym spornych umów nie można traktować jedynie jako umów o przeniesienie autorskich praw majątkowych, ale jako umowy o dzieło autorskie, z jednoczesnym zastrzeżeniem umownym przeniesienia prawa autorskiego majątkowego do wykonanego utworu na odwołującego się. Zainteresowana wykonała konkretnie oznaczone dzieło autorskie na zamówienie odwołującego się.

Sąd, dokonując wykładni interpretacji zawartych między odwołującym się

a zainteresowaną umów, miał na uwadze treść art. 353¹ Kodeksu cywilnego, zgodnie z którym strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego i stwierdził, że zawartych umów nie można traktować jako umów o przeniesienie praw autorskich, ale jako umowy o dzieło autorskie. Niezaprzeczalnie zamiarem stron było także zawarcie umowy

o przeniesienie autorskich praw majątkowych, jednak aby prawa te powstały i mogły zostać przeniesione, wykonane uprzednio musiało zostać na rzecz odwołującego się dzieło autorskie - przeniesienie praw autorskich do utworu

nastąpiło wskutek stworzenia na podstawie umów o dzieło utworów, wykonanych przez zainteresowaną jako konkretnie oznaczony (zamówiony utwór) dla danego odbiorcy - odwołującego się na jego zamówienie.

Dlatego w tych okolicznościach Sąd Okręgowy uznał, że zaskarżona decyzja organu rentowego w pełni odpowiada ustalonemu stanowi faktycznemu jak i prawu.

Mając na uwadze wyżej przytoczone okoliczności i przepisy, Sąd na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

Apelację od wyroku wniósł pełnomocnik odwołującego się.

Wnoszący środek odwoławczy zaskarżył opisany wyrok w całości zarzucając :

- obrazę przepisów postępowania, która miała mieć wpływ na wynik sprawy tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów i poczynienie ustaleń wyłącznie w oparciu o dowody przedstawione przez powoda, tym samym nie dokonując wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego,
- błąd w ustaleniach faktycznych mający wpływ na treść wydanego orzeczenia poprzez nieprawidłowe przyjęcie, że pomiędzy płatnikiem składek a T. J. zawarta została umowa o dzieło z jednoczesnym przeniesieniem autorskich praw majątkowych do dzieła,
- naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 65 Kodeksu cywilnego poprzez jego błędną wykładnię i uznanie, że oceny stosunku prawnego łączącego strony można dokonywać wyłącznie z uwzględnieniem spornych jego elementów z pominięciem całego tekstu oświadczenia oraz celu jakimże oświadczenie to miało służyć.

W oparciu o wskazane zarzuty skarżący domagał się zmiany zaskarżonego wyroku i ustalenia, że T. J. osiągnął u płatnika składek O. G. prowadzącego działalność gospodarczą jako Wydawnictwo (...) wyłącznie przychód z wynagrodzenia za pracę świadczoną na podstawie umowy

o pracę i ustalenie podstawy wymiaru składek w oparciu o tę podstawę ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Uzasadniając zajęte w niniejszej sprawie stanowisko skarżący podniósł,

iż w jego ocenie Sąd czyni zbyt daleko idącą ingerencję w wolę stron i ich swobodę

w kształtowaniu łączącego strony stosunku prawnego. Nadmieniono, iż Sąd pierwszej instancji nie dokonał ustalenia, czy w sprawie występują wszystkie elementy umowy

o dzieło a zwłaszcza zapłaty za dzieło. Wskazano, iż w przedmiotowych umowach łączących strony, zawarta została wyłącznie wzmianka o honorarium za przeniesienie autorskich praw majątkowych. Brak jest jakiegokolwiek informacji o zapłacie za dzieło. Oczywistym dla skarżącego jest przy tym fakt, że wobec braku ustalenia wynagrodzenia lub podstaw jego ustalenia zastosowanie będzie miał art. 628 kc, jednakże wobec braku jakiegokolwiek zapłaty za dzieło nie można zdaniem skarżącego mówić o istnieniu typu umowy nazwanej. Podkreślono w tym miejscu, iż na gruncie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych istnieje możliwość przeniesienia autorskich praw majątkowych nieodpłatnie. Podkreślono, że w przypadku utworów będących przedmiotem umów, o których mowa w niniejszej sprawie nie ma jakiegokolwiek wzmianki o przeniesieniu na powoda prawa własności do wykonanego utworu - umowy te przenoszą wyłącznie autorskie majątkowe prawa do wykonanego utworu. Wskazano, że zawarta w treści umowy wzmianka o wykonaniu dzieła jest tylko jej nieistotnym elementem, której pozostałe detale wskazują na istnienie wyłącznie umowy o przeniesienie autorskich praw majątkowych, a która ma na celu uregulowanie sytuacji, w której przeniesieniu podlegają autorskie prawa majątkowe względem ściśle oznaczonego konkretnego utworu, który ma powstać w przyszłości.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego w Katowicach zaskarżony wyrok z dnia 18 kwietnia 2011 roku sygn. akt XU 122/11 odpowiada bowiem prawu.

Spór w niniejszej sprawie dotyczył ustalenia czy pomiędzy odwołującym a panem T. J. istniała umowa o dzieło autorskie a tym samym mając na uwadze treść art. 9 ust. 4b ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2009 roku Nr 205 poz. 1585 ze zm.) T. J. podlegał z tego tytułu obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu.

Istota sporu sprowadziła się zaś do rozstrzygnięcia czy takimi umowami są zawarte między stronami umowy o przeniesienie autorskich praw majątkowych czy też są to czynności zmierzające do obejścia prawa w rozumieniu art. 58 k.c.

Okoliczności faktyczne rozstrzyganej sprawy były bezsporne i przedstawiają się w sposób ustalony przez Sąd Okręgowy w Katowicach. Sąd pierwszej instancji prawidłowo uznał zatem, że odwołującego i zainteresowanego łączy umowa o dzieło autorskie. Wystarczającą jest dokonana ocena, że zainteresowany jako pracownik skarżącego nie wykonywał takich dzieł dla innych podmiotów, czy też dla nieokreślonego jeszcze pracodawcy lecz podjął się ich wykonania z uwagi na potrzeby prowadzonego wydawnictwa swego pracodawcy.

W okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy mamy bowiem do czynienia z podstawą prawną przeniesienia autorskich praw majątkowych właśnie w postaci przedmiotowej umowy o dzieło. Inaczej rzecz się miała w przypadku uchwały Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2012 roku III UZP 4/11 gdzie w uzasadnieniu str. 6 podkreślono, iż powstaje pytanie o causa umowy o przeniesienie autorskich praw majątkowych w przedstawionej do rozstrzygnięcia sytuacji faktycznej, w której poza umową o pracę strony nie łączyła jakaś inna jeszcze umowa (np. umowa o dzieło, umowa zlecenie), która byłaby czynnością prawną zobowiązującą do stworzenia utworu i rozporządzenia prawami z utworu wynikającymi na rzecz innej osoby.

Skoro w omawianej sytuacji uznajemy, że umowa o dzieło autorskie nie nosi znamion określonych art. 58 k.c., to nie ma potrzeby czynienia dalszych rozważań ani analizowania niniejszej sytuacji faktycznej przez pryzmat wskazanej uchwały.

Jeszcze raz bowiem należy zaakcentować, iż w sytuacji, gdy mamy do czynienia z ważną causa przeniesienia autorskich praw majątkowych, w tym przypadku w postaci umowy o dzieło, to nie ma potrzeby analizy czy mamy do czynienia z czynnościami mieszczącymi się w ramach stosunku pracy czy też w ramach umowy o przeniesienie autorskich praw majątkowych.

Mamy bowiem do czynienia z umową o dzieło autorskie, co do której prawidłowo Sąd pierwszej instancji stwierdził, że została zawarta celem wykonania przez przyjmującego zamówienie określonego dzieła przy jednoczesnym zawarciu w umowie postanowień dotyczących przeniesienia autorskich praw majątkowych do wykonania dzieła.

W ten sposób również prawidłowo Sąd Okręgowy uznał, że w niniejszej sprawie aktualizuje się regulacja prawna zawarta w art. 9 ust. 4b ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2009 roku Nr 205 poz. 1585 ze zm.), zgodnie z którą osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia, albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, jeżeli umowa agencyjna, umowa zlecenia lub inna umowa o świadczenie usług do której zgodnie z kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowa o dzieło została zawarta z pracodawcą, z którym pozostają równocześnie w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonują pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostają w stosunku pracy.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

/-/ SSA M.Żurecki/-/ SSA I.Goik/-/ SSA J.Pietrzak

Sędzia Przewodniczący Sędzia

ek